

IEKŠSUGAS DIFERENCIĀCIJAS FENĒTISKĀ ANALĪZE LAUKU STRUPASTEI *MICROTUS ARVALIS* Pallas, 1778 URBANIZĒTĀ TERITORIJĀ

Ilze Mitre, Tajana Zorenko

Latvijas Universitāte, bioloģijas fakultāte

Adrese: Kronvalda bulvāris 4, Rīga, LV 1586

e-pasts: ilze.mitre@gmail.com

Aktīvam urbanizācijas procesam pilsētas ekosistēmās ir liela praktiskā un teorētiskā nozīme. Pilsētas biotopu fragmentācija var novest pie lokālu populāciju rašanās ar specifisku demogrāfisku struktūru un skaita dinamiku, kā arī morfometriskām un kranioloģiskām atšķirībām. Sīkos zīdītājus ir ērti izmantot pilsētā notiekošajai populāciju transformācijai, izjaukto sabiedrību atjaunošanās un saglabāšanās analīzei.

Dažādu faktoru ietekmē (vides piesārņojuma, populācijas izolācijas gadījumos u.c.) organismiem var rasties dažādas morfometriskās un kranioloģiskās atšķirības. Tās labi ir izteiktas organismiem ar bilaterālo simetriju.

Lauku strupastes *Microtus arvalis* (Pallas, 1778) populācijas stāvokļa novērtēšanai tika veikti kranioloģiskie un morfometriskie mērījumi dažādās pilsētas teritorijās. Pētījumi tika veikti no 2008. gada rudens līdz 2010. gada vasarai četros pļavu biotopos – Spilves, Lucavsālas, Zaķusalas un Jūrmalas šosejas pļavās.

Morfometriskie mērījumi tika veikti piecām pazīmēm – ķermeņa, astes, pēdas un auss garums, kā arī ķermeņa masai. Rezultāti uzrādīja būtiskas atšķirības starp atklātu ainavu pļavu biotopos mītošajiem un uz salas sastopamajiem *M. arvalis* īpatņiem.

Veikti šādi kranioloģiskie mērījumi – galvaskausa daļu garuma un platuma mērījumi, kā arī galvaskausa atveru skaita un to novietojuma analīze, kas ļauj spriest par lauku strupastes attīstības stabilitāti. Salīdzinot salu pļavu biotopos dzīvojošos grauzējus ar atklātu pļavu biotopos dzīvošajiem īpatņiem, tika konstatētas būtiskas kranioloģiskās un morfometriskās pazīmju atšķirības. Galvaskausa atveru skaita un to novietojuma analīze parāda, ka fenodeviantu frekvence izpaužas biežāk kā asimetrija.

Pētījums tapis pateicoties LZP 6206- 090 finansiālajam atbalstam.